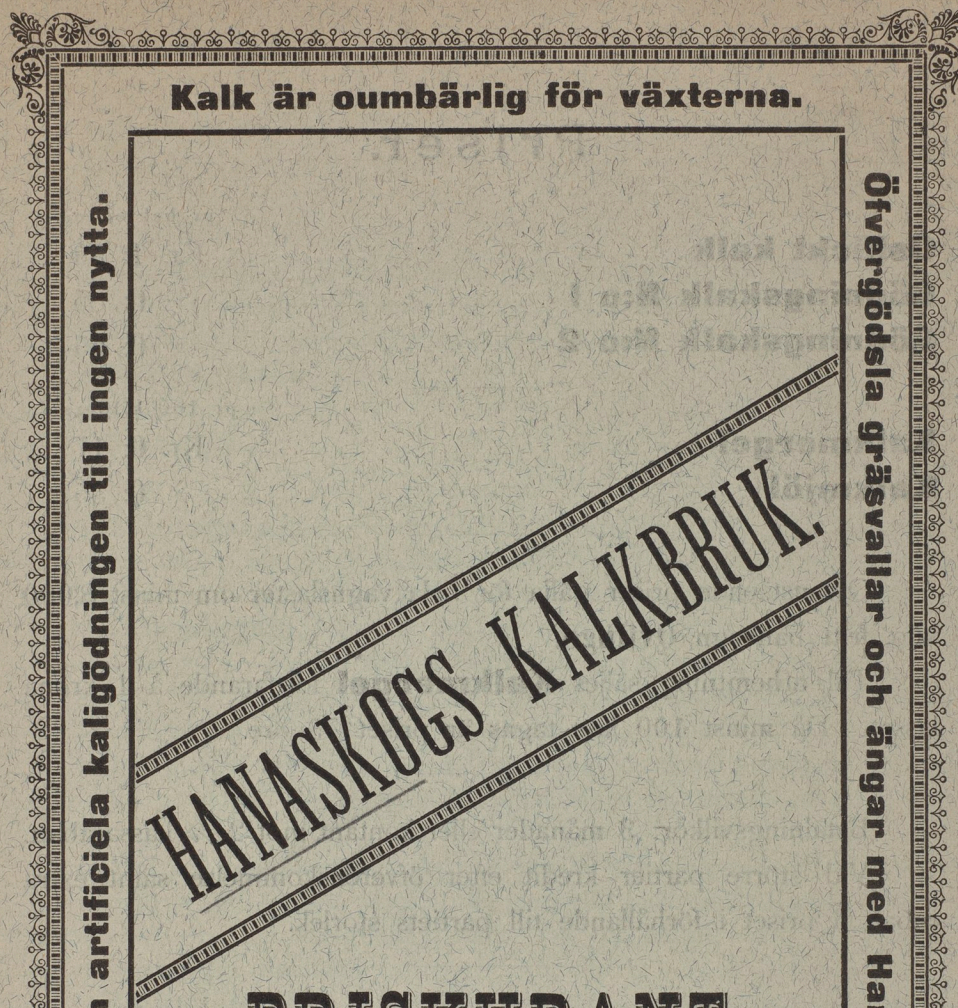

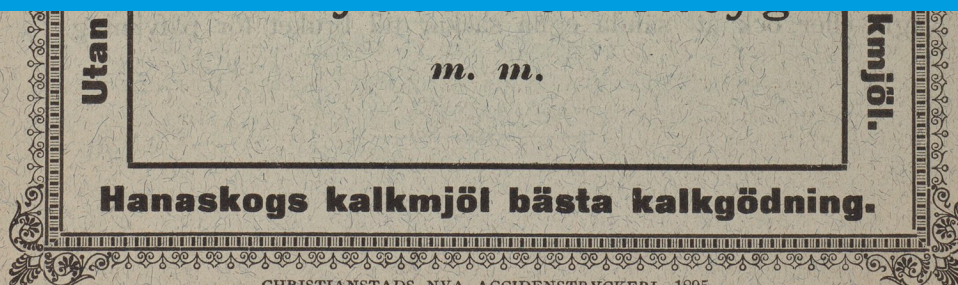

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

Se omslagets baksida!

Kalk är oundgänglig för växterna.

Utan kalk är den artificiella kalkgödningen till ingen nytta.

HANASKOGS KALKBRUK.

PRISKURANT

jemte

Analyser och Intyg

m. m.

Öfvergådsla gräsvallar och ängar med Hanaskogs kalkmjöl.

Hanaskogs kalkmjöl bästa kalkgödning.

CHRISTIANSTADS NYA ACCIDENSTRYCKERI, 1895.

Se omslagets baksida!

Priser.

	pr hektoliter:
Osläckt kalk	Kr. 1: 59
Gödningskalk N:o 1	» 0: 85
Gödningskalk N:o 2	» 0: 65

	pr 100 kilogram:
Kalkmergel	Kr. 0: 17
Kalkmjöl	» 0: 35

Ofvanstående priser gälla för hela vagnslaster om minst 8,000 kilo, fritt banvagn **Qvlinge**.

Till afhemtning säljes **Kalkmergel** fortfarande à 1 krona lasset. Då minst 100 lass tagas är priset 75 öre.

Betalningsvilkor: 3 månader eller kontant mot 2 % kassarabatt.

Vid större partier kredit efter öfverenskommelse samt extra rabatt å priset i förhållande till partiets storlek.

Derest köpare önskar kalken expedierad i säckar, debiteras 10 öre i låneavgift pr säck, om säckarne fraktfritt återsändas inom 14 dagar; i annan händelse debiteras 50 öre för hvarje säck.

För undvikande af den i de flesta fall onödiga kostnaden för säckar uppmanas köpare att helst taga kalken lastad lös i jernvägs-vagn, eller ock att sända egna säckar till bruket för påfyllning.

Från **Hanaskogs Kalkbruk** pr **Qviinge** (vid Hästveda—Karpalunds jernväg) försäljes, förutom den välkända **osläckta murkalken**, jemväl följande till jordförbättringsmedel afsedda kalkslag, nämligen:

Gödningskalk,
Kalkmergel och
Kalkmjöl.

Gödningskalken består af bränd torrsläckt kalk och säljes dels oblandad under namn af *Gödningskalk N:o 1* och dels blandad med hälften obränd finpulvriserad kalk, under benämning *Gödningskalk N:o 2*.

Kalkmergeln, som har den för mergel ovanligt höga kalkhalten af omkring 90 % *kolsyrad kalk*, säljes sådan den kommer ur schakten och har sedan lång tid tillbaka med stor fördel användts såväl å Hanaskogs gård som af kringboende, men då densamma i likhet med all annan rå kalk eller mergel innehåller en del klumpar bör den i allmänhet utföras i god tid på fälten, så att dessa klumpar hinna sönderfalla innan jorden brukas.

Från ett nyupptaget schakt kan emellertid numera levereras mergel i synnerligen finfördeladt skick, fullt jemförlig med andra i handeln förekommande slag af rå gödningskalk, som ej blifvit med maskinkraft pulvriserade eller finmalda.

Kalkmjölet åter är ett nytt fabrikat, som nu föres i marknaden och som torde vara förtjent af herrar landtbrukares synnerliga uppmärksamhet.

Detta mjöl erhålles genom förmalning af den råa obrända kalkstenen medelst en från Danmark anskaffad s. k. *Desintegrator* af samma slag, som användes vid Faxe kalkbrott i Danmark (der en liknande vara produceras med stor afsättning inom såväl Danmark som Tyskland).

Då kalkstenen gått igenom Desintegratorn, är den förvandlad till *lika fint mjöl som erhålles, då man släcker ut osläckt kalk* för att utströ på åkrarne och kan sålunda både jemnt utspridas på marken (för hand eller med gödselspridningsmaskin) och med lätthet af växterna upptagas. Då man vet i huru hög grad viktigt det är, att alla artificiella gödningsämnen såväl som kalk äro *väl pulvriserade* för att kunna hastigt och säkert af växterna tillgodogöras, inses lätt hvilka företräden en sådan vara som det på Desintegrator malda kalkmjölet måste ega framför alla slag

af vanlig rå₂kalk, som ej blifvit med ändamålsenlig maskin finpulvriserad. Vid närmare undersökning af vanliga kalk- och mergelsorter, såsom snäckkalk, gruskalk och dylikt, skall man nämligen lätt finna att, äfven om hela massan kan synas någorlunda finkornig, der likväl alltid finnes en mängd små snäckskalsbitar eller andra hårda partiklar, som ingalunda kunna tjena till växtnäring, innan de hunnit förvittra i jorden.

Beträffande frågan, huruvida i allmänhet bränd eller obränd kalk är att föredraga såsom jordförbättringsmedel, hänvisa vi dels till de härnedan intagna uttalanden af praktiska jordbrukare och dels till det i slutet af detta häfte införda utdrag ur olika tidskrifter.

Här på Hanaskogs gård och i orten häromkring har man länge varit på det klara med, att den obrända kolsyrade kalken, sådan den finnes i naturen, i de aldra flesta fall är att föredraga, och denna erfarenhet tyckes nu vinna stöd och förklaring jemväl af vetenskapliga prof och undersökningar, på sätt synes af det införda utdraget ur »Tidskrift för Landtmän».

Vi kunna derfor icke annat än tillråda en hvar att i främsta rummet göra försök med *kalkmjölet*, hvilket i alla de fall, der icke särskilda förhållanden påkalla användning af den skarpa, kaustika kalken, torde vara den bästa kalkgödning, som står att erhålla.

Särskildt lämpar sig kalkmjölet förträffligt till öfvergådsling af gräsvallar och ängar, der det, helst i förening med Thomasmjöl och Kainit, kan åstadkomma en förvånande verkan på växtligheten.

Äfvenså är kalkmjölet utmärkt att använda till sockerbetor och andra rotfrukter, samt i alla de fall, der en kalkning med bränd kalk nära före sådden skulle verka skadligt för utsädet.

Angående de mängder, som behöfva användas på olika slags jord, våga vi icke med bestämdhet uttala oss, utan anföra endast upplysningsvis att här på gården kalkas antingen med 10 à 12 lass mergel eller ock 3 à 4 tusen kilo kalkmjöl pr tunnland.

För den, som vill använda bränd och obränd kalk i förening, rekommenderas att köpa *Gödningskalk N:o 1* samt *Kalkmjöl* och själf låta verkställa blandningen i den proportion, som önskas, eller ock utså hvarje slag för sig.

Analyser å Hanaskogs kalk.

I.

Osläckt kalk.

Enligt analys af Professor Alex. Müller, daterad Berlin den 24 Januari 1887:

Sand	1,6 %
Löslig kiselsyra	2,4 »
Jernoxid och lerjord	3,0 »
Kalk (Ca O)	93,0 »
	100,0 %

Professor Müller yttrar tillika i analysattesten:

»Tillsammans med jernoxiden och lerjorden fans temligen mycket fosforsyra.

Af den föreliggande analysen inses att den brända kalken från Hanaskog måste anses *mycket ren och rikhaltig.*»

Den *kalksten*, som brännes vid Hanaskog, innehåller af ren kolsyrad kalk:

enligt analys år 1889 af Sveriges Geologiska Undersökning . . .	95,76 %
» » den 19 Juni 1891 af Handelskemisten E. Scholander	94,50 »
» » den 22 Dec. 1892 af Jönköpings Kemiska Station	94,40 »
» » den 10 Aug. 1893 å kemiska laboratoriet vid	
Staffanstorps Sockerfabrik	94,83 »

II.

Gödningskalk (bränd, torrläckt kalk).

Enligt analys den 23 Febr. 1889 af Kristianstads Kemiska Station:

Släckt kalk	89,3 %
Lerjord och jernoxid	3,2 »
Magnesia	0,2 »
I syra olösligt, sand m. m. .	7,3 »

III.

Kalkmergel.

Enligt analys den 23 Febr. 1889 af Kristianstads Kemiska Station:

Kolsyrad kalk	90,18 %
Lerjord och jernoxid	0,60 »
Magnesia	0,25 »
Fosforsyra	0,31 »

Enligt analys den 19 Juni 1891 af Handelskemisten i Stockholm
Erik Scholander:

Kolsyrad kalk	90,00 %
Fosforsyra	0,15 »
Kali	0,15 »

Enligt analys den 22 Dec. 1892 af Kemiska Stationen i Jönköping:

Kolsyrad kalk	94,18 %
Kali	0,07 »
Fosforsyra	0,26 »

Kalkmjöl.

Enligt analys den 29 Sept. 1894 af Kemiska Stationen i Jönköping:

Kolsyrad kalk	90,00 %
Kali	0,13 »
Fosforsyra	0,14 »

Enligt analys den 11 Okt. 1894 af Kristianstads Kemiska Station:

Kolsyrad kalk	90,8 %.
-------------------------	---------

Af ofvanstående analyser framgår att kalkhalten i de olika produkterna från Hanaskogs kalkbruk är ovanligt hög, hvadan af denna kalk behöfver användas proportionsvis smärre quantiteter än af andra mindre rikhaltiga kalkarter, och då frakten i många fall är nästan drygare än priset på sjelfva kalken är fördelen af att köpa rikhaltig kalk lätt insedd.

Att kalken derjemte innehåller någon om ock ringa halt af kali och fosforsyra kan ju dessutom icke vara annat än gagneligt, då dessa ämnen vid kalkningen komma jorden till godo så att säga »på köpet».

Hvad murkalken beträffar torde hvilken murare som helst lätt komma underfund med huru mycket drygare och bättre den är än svagare kalksorter.

Intyg och omdömen angående Hanaskogskalken.

»Undertecknad, som under mer än 20 år som jordförbättringsmedel begagnat Hanaskogs mergel, har funnit densamma vara af *alldeles utmärkt verkan* på all min jord, som består af dels sandmylla, dels lättlera och äfven af mossjord.

Äfven har jag gjort den erfarenhet, att obränd kalk är vida att föredraga framför bränd sådan och då numera den obrända Hanaskogskalken kan levereras i pulveriserad form, så bör densamma blifva än mer verksam, hvadan äfven med mindre quantiteter än förut samma verkan kan åstadkommas. Almö i Januari 1895.

H. Carbonnier.

Angående kalkmjölet skrifver Herr Direktör *Carl von Feilitzen*, Jönköping den 8 Sept. 1894:

»Det sända provet var af ganska god beskaffenhet och bör vinna afsättning i synnerhet på kalkfattig lättare jord samt såsom öfvergödsling på gräsvallar».

»På begäran meddelas:

Från Hanaskogs kalkbruk har under flera år inköpts såväl bränd som obränd kalk, som utförts på olika slags jord, och har alltid visat sig att den obrända kalken (kalkmergel) gifvit ett utmärkt godt resultat för alla slags växter, i all synnerhet på svagare jord, der man uti gräsvallarna fått syror, ljung och andra värdelösa växter i stället för gräs efter de frön man utsått, de värdelösa växterna hafva totalt försvunnit efter på träda verkställd kalkning och grässkördar i stället erhållits fullt jämförliga med de på bästa slags jord.

En olägenhet har hittills förekommit nämligen mergeln har befunnits i större och mindre klumpar och derigenom omöjlig att jemnt fördela i jorden, hvadan mycket mer måst påföras än som annars varit behöfligt, men nu sedan mergeln vid bruket medelst maskin göres finpulvriserad kan $\frac{1}{4}$ göra samma verkan och derigenom en högst betydlig besparing göras uti fraktkostnader på samma gång som verkan af kalken erhålles tidigare. Vesterslöf i Januari 1895.

Å. Åkesson.»

»Af Hanaskogs gödningskalk har jag använt till såväl gräs som stråsäd och har denna visat sig af bästa beskaffenhet. Vidare ämnar jag använda kalkmjöl till sockerbetor. Qviinge i Januari 1895.

Per Åkesson.»

»Kalkmergel har jag under flera år inköpt från Hanaskog och har den visat sig vara ett utmärkt jordförbättringsämne å kalkfattig jord och isynnerhet nu sedan den blifvit finpulvriserad anser jag den vara af ännu större värde för köparne, då den jemnt kan fördelas i jorden och tillfölje deraf åtgår betydligt mindre än förut. Qviinge den 29 Januari 1895.

Nils Trulsson.»

»Som jag under åtta års tid använt Hanaskogs kalkmergel och denna visat sig såsom ett utmärkt jordförbättringsmedel ämnar jag fortfarande begagna densamma. Jag har erhållit betydligt bättre både gräs- och sädesskördar sedan jag kalkade min jord. Qviinge den 28 Januari 1895.

Chr. Andersson.»

»Från Hanaskogs kalkbruk har jag under en följd af år inköpt såväl bränd som obränd kalk, som användts såsom gödningsämne å olika jordarter och befunnits vara ett utmärkt jordförbättringsmedel. Kalkmergeln är särdeles lämplig för lättare jordarter, enär dessa i allmänhet sakna kalkämne mera än den starkare jorden; och kan jag med nöje intyga att såväl gräs- som stråskördarne blifvit betydligt bättre efter kalkningen. Emitslöf den 5 Februari 1895.

Sven Persson.

Arrendator af Ryttmästarebostället.»

»Under flera år har jag från Hanaskogs kalkbruk inköpt såväl bränd som obränd kalk och ha båda sorterna visat mycket goda resultat till såväl gräs som stråsäden, isynnerhet har den obrända kalken (kalkmergel) visat sig mycket fördelaktig å lättare jord och ha goda gräskördar erhållits efter kalkningen der förut gräs icke kunnat erhållas; kalkmergeln har förekommit i större och mindre klumpar och därför varit omöjlig att jemnt fördela i jorden, men nu sedan den erhålles finpulvriserad (kalkmjöl) åtgår betydligt mindre på samma gång som transportkostnaden blifver mycket billigare; kalkmjölet anser jag lämpar sig särdeles väl för kalkning till sockerbetor. Haraberga den 1 Februari 1895.

Nils Jeppsson.

Landtbrukare.»

»Undertecknad, som under flera år användt dels hälften bränd och hälften obränd, dels endast obränd gödningskalk från Hanaskog, får härmed intyga att ofvannämnda kalk levererats i fint pulveriseradt tillstånd och att densamma i dessa trakter visat sig särdeles lämplig, emedan utan kalkgödning hvarken klöfver eller gräs velat gå till, men derefter kunnat lemna jämförelsevis god skörd.

Sunnerborg, Hamneda, Kronobergs län den 12 Februari 1895.

C. E. Edelström.

Kapten.»

I Svenska Moskulturföreningens Tidskrift N:o 3 för Maj 1892
förekommer en uppsats om *kalkning och mergling* af Direktör C. von
Feilitzen, deri anføres bland annat följande:

»En framstående vetenskapsman i Tyskland professor Orth säger
derför: Det är bevisadt, att på många ställen något lönande jordbruk
icke kan bedrivas utan kalk och mergel, och att genom dess använ-
dande odlingen af kulturväxterna i de flesta fall kan blifva billigare,
rationelare och mera lönande. Den naturliga spillningen kommer deri-
genom till större nytta, de konstgjorda gödselämnena verka säkrare eller
ock framträder deras verkan först efter kalkning.

Vi skola nu tillse, huru de olika kalkföreningarne verka.

Den kaustika kalken — sådan den förekommer i nyss släckt kalk —
har en kraftigare och hastigare sönderdelande verkan på både de orga-
niska och oorganiska ämnena i jorden än den kolsyrade. Under vissa
förhållanden kan det således vara förmånligare att använda densamma;
under andra måste man gifva företräde åt den kolsyrade kalken. Så t. ex.
är det för en mullfattig sandjord, hos hvilken man naturligtvis önskar
bibehålla och öka den lilla mängd organiska ämnen, som förefinnes
bättre att använda kolsyrad kalk. Om man ej haft tillfälle att kalka ett
fält långt före sådden, är det bättre att använda kolsyrad kalk, emedan
den kaustika kalken kan skada utsädet.

Vill man, att oförmultnade växtlemningar i en mossjord skola
sönderdelas, bör man tillgripa kaustik kalk.»

I »*Bilaga till Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift*» N:o 6 för 1892 angående kaligödslingen läses, bland annat:

»Genom det dåliga resultat, hvartill Schults-Lupitz i början kom vid tillämpandet af sitt system för åkerns gödsling, har man lärt, att ett anseeligt kalkförråd måste finnas i jorden, om kalisalterna skola medföra full och säker verkan. Denna iakttagelse är i högsta grad viktig och måste läggas till grund för kaligödsling på lättare jordarter.

Den roll, som kalken härvid spelar, är dubbel: den är af vigt för sjelfva växtens lif och utveckling, men har äfven stort inflytande på den i jorden försiggående ämnesomsättningen.

Å ena sidan är kalken ett direkt, outhärligt näringsämne för växterna, ty det lyckas ej, att utan närvaro af kalk bringa plantorna till någon nämnvärd utveckling.

— — — — —
På grund häraf är kalkning ett af de viktigaste villkor för att kali skall göra fullt gagn. — — — — —

Det för jorden nödvändiga kalkförrådet tillföres bäst genom mergel, som dessutom förbättrar jordens fysikaliska beskaffenhet på ett önskvärdt sätt; och deraf skall man icke använda under 5,000—6,000 kg. (pr hektar) kalk i form af mergelns kolsyrade kalk. Har man ingen mergel att tillgå, så måste man tillgripa släckt kalk, i hvilken kalken finnes som kaustik. Vid användandet af kaustik kalk måste man dock vara försiktig, emedan denna verkar mycket starkare än mergelns kolsyrade kalk, och härigenom kan åstadkomma alltför djupt ingripande upplösningsprocesser.»

I *Inspektor S. Forsbergs afhandling »Om odling af Sockerbetor och Foderbetor»* läses sid. 29 (3:dje uppl.):

»Kalgödsling bör äfven användas å all sådan jord, som är fattig på detta ämne.

För att få goda resultat af kaligödsling är det i de flesta fall äfven nödvändigt att påföra kalk. Kalken är nödvändig både som näringsämne och för att befördra sönderdelningen i jorden; den befrämjar äfven mognaden och har derigenom ett gynnsamt inflytande på betans sockerhalt.

— — — — —
(Sid. 31): »Innan vi avsluta det vigtiga kapitlet om sockerbetornas gödsling, vilja vi ännu en gång erinra om nödvändigheten af att icke allenast ett ämne tillföres jorden i riklig mängd, utan alla de ämnen,

som jorden förut ej innehåller, såsom kväfve, fosforsyra, kali och kalk, om ett godt ekonomiskt resultat skall vinnas.»

»Alla konstgödselämnen böra vara ytterst väl pulveriserade, innan de utsås».

I »Tidskrift för Landtmän» N:o 51 för den 22 December 1894 förekommer en i hög grad märklig uppsats om »Inverkan af bränd kalk på leguminosbakteroiderna» derur vi tillåta oss anföra följande:

»Intressanta iakttagelser om bränd kalks inflytande på de med våra baljväxter i samlif lefvande bakteroiderna ha nyligen offentliggjorts af dr Salefeld. Ett försöksfält på $\frac{1}{4}$ har sandjord, som förut burit råg, gödslades i början af Aug. 1893 med 250 kg. kainit och 100 kg. 20-procentigt Thomasfosfat, hvarefter på fältets ena hälft tillfördes 250 kg. bränd kalk och på den andra väl afskilda hälften 551 kg. mergel.

Leguminosorna — ärter, peluschker, vicklinser, linser och spansk vial — utsåddes i slutet af Mars och början af April. — — — — —

Vid midten af Juli visade de merglade plantorna den vackraste grönska, men bredvid dem på endast 20 cm:s afstånd voro de kalkade plantorna gula med endast enstaka gröna deribland. Vid undersökning visade sig de merglade plantorna och de enstaka gröna bland de kalkade på rötterna rikligt besatta med små knölar. Deremot saknade de gul-färgade, kalkade plantorna utan undantag sådana knölar på rötterna. De senare kunde därför icke upptaga luftens kväfve och ledo synbarligen brist på detta näringsämne i den kväfvefattiga jorden. Fröskörden utföll sålunda:

	Efter mergling.	Efter kalkning.
Ärter	614,50	201,00
Peluschker	653,00	342,00
Linser	167,50	43,75

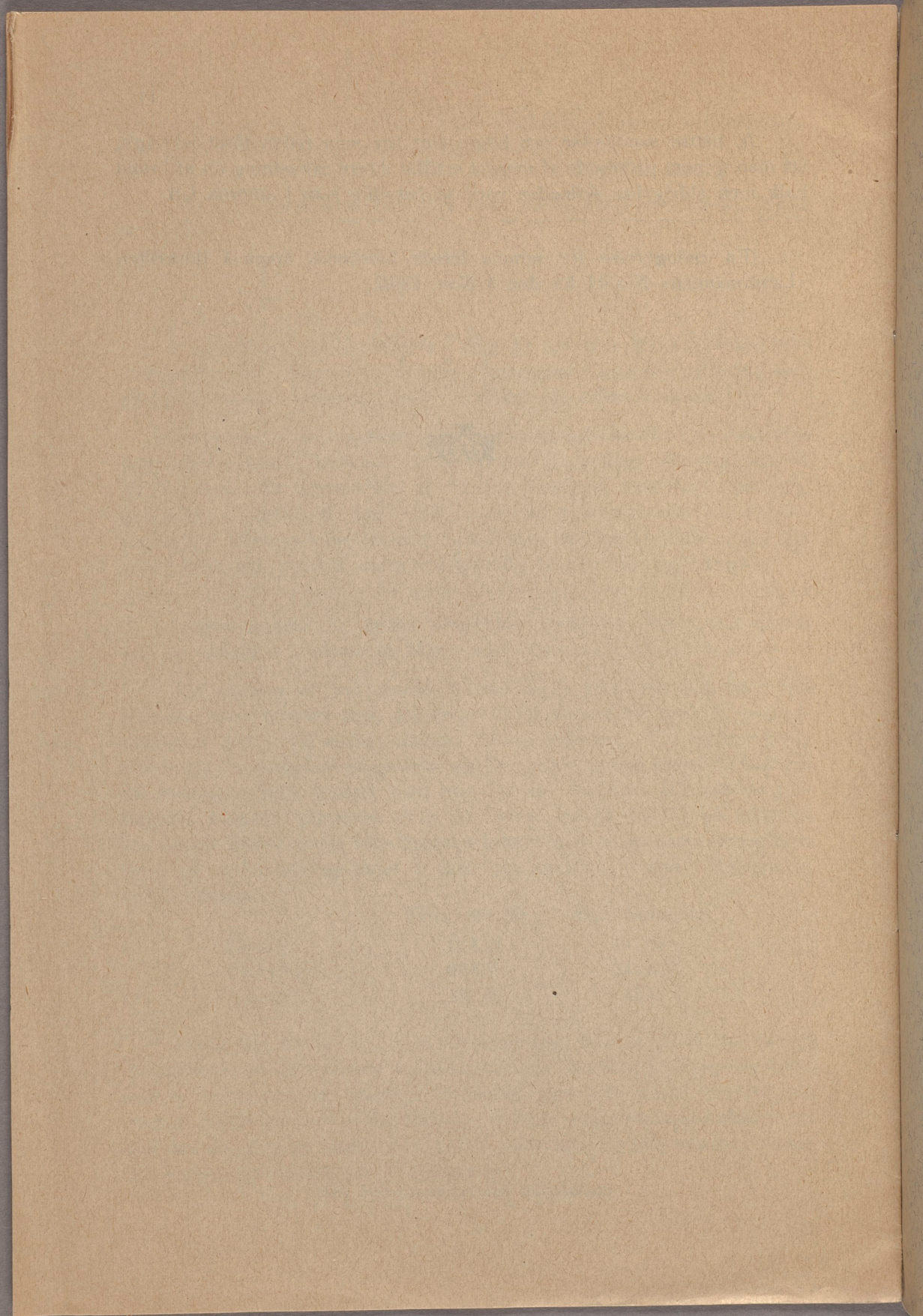
Ännu för 10 år sedan skulle man icke kunnat gifva den riktiga förklaringen på den brända kalkens skadliga inverkan på leguminosorna, som ju annars så väl trivas i kalkhaltig jord. Nu måste vi i enlighet med af Hellriegel och andra forskare utförda undersökningar antaga, att den brända kalken dödar de i jorden befintliga leguminosbakteroiderna och derigenom omöjliggör knölbildning.

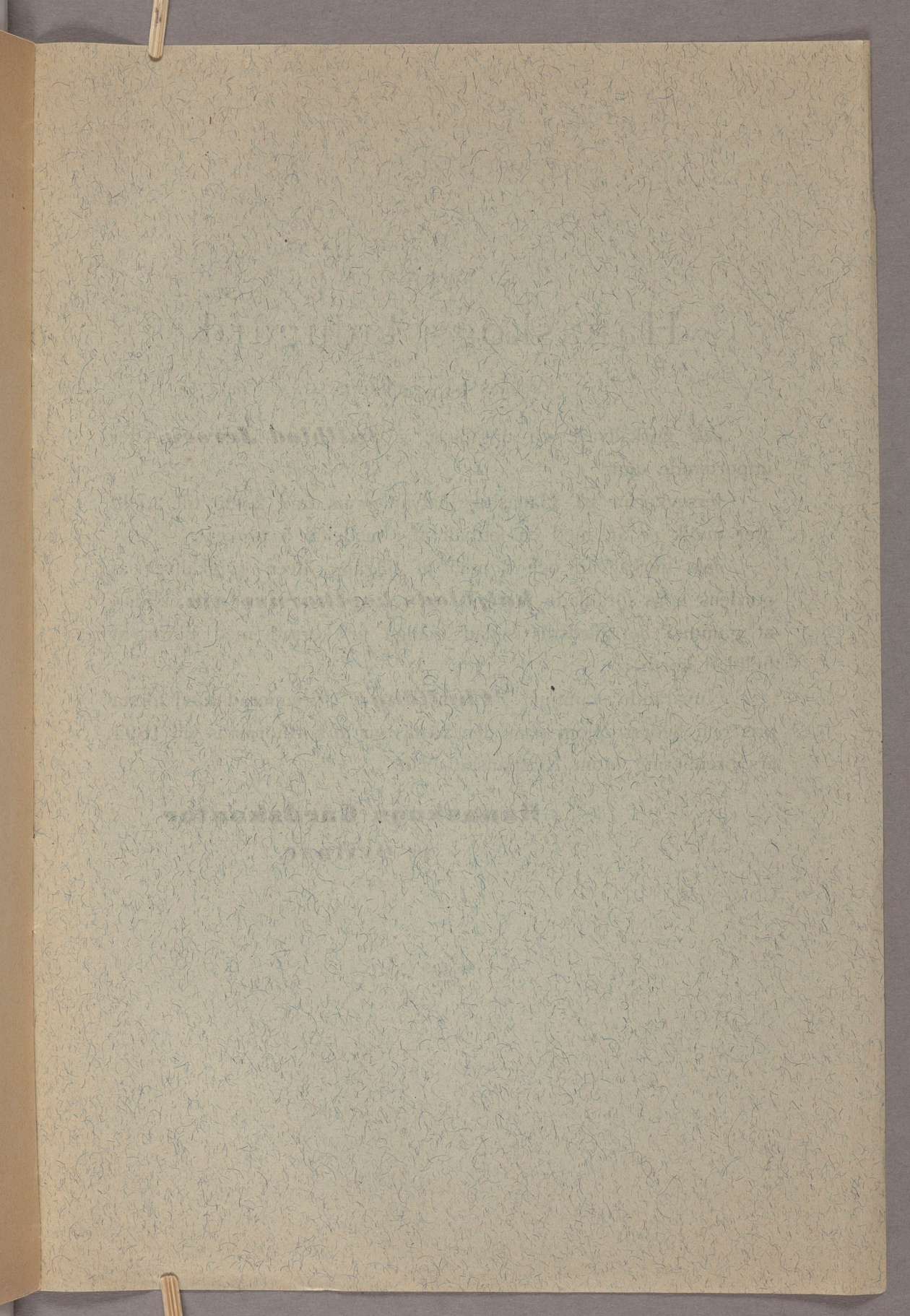
Å bättre sandjordar och högmossar har man redan förut iakttagit, att man genom påförande af mergel erhållit större afkastning än af bränd kalk men aldrig har skilnaden varit så betydlig som i anförda fall.

— — — — —

(En redogörelse för samma försök återfinnes äfven i tidskriften »Landtmannen» N:o 44 för den 3 Nov. 1894).

Från
Hanaskogs ladugård

försäljas på beställning:

dels tjurkalfvar och ungtjurar af **fullblod Jersey** efter importerade djur;

Jerseykorna på Hanaskog hafva lemnat från 2,000 till 2,700 liter mjölk pr år, med en fetthalt af i medeltal 5 procent;

dels tjurkalfvar och i mån af tillgång äfven qvigkalfvar af gårdens högt förädlade **halfblods korthornsstam**, bildad af gammal herrgårdsras sedan många år korsad med tjurar af fullblod korthorn.

Nuvarande stamtjur: **"Challenge"**, premierad med första pris och hedersdiplom som den bästa tjur af korthornsras vid 1894 års premiering inom Kristianstads län.

Hanaskogs Gårdskontor
pr Qviinge.

